

Adršpach

Kraj: Královéhradecký

Správní obvod: Broumov

Nadmořská výška: 554 m n. m.

Počet obyvatel: 490

Adresa URL: www.obecadrspach.cz

Okres: Náchod

GPS souřadnice: 50.624287N, 16.083401E

První pís. zmínka: 1348 (673 let)

PSČ: 549 52

Okolí a příroda Adršpach

Přírodní poměry Adršpašské skály se svojí malebností, vznešeností i prostou přirozenou krásou staly již v minulosti světoznámými. Společně s Teplickými skalami tvoří nejvýznamnější pískovcovou plošinu Polické pánve v Broumovské vysočině a dnes jsou obě skalní města jako Adršpašsko-teplické skály svojí rozlohou 1803,4 ha. také největší národní přírodní rezervací v České republice. Jako státní přírodní rezervace byla jejich oblast vyhlášena již v roce 1933. Samostatná oblast Křížového vrchu byla vyhlášena v roce 1956. V současnosti má statut přírodní rezervace. Od roku 1991 jsou zmíněné oblasti také významnou částí CHKO Broumovsko.

Geologický vývoj Celá tato oblast byla od prvohor tektonickou sníženinou, řkterá vznikla horotvornými pohyby asi před 350 miliony let. Na jejím dně se vytvořila jezera a močály s bujným rostlinstvem. Dávné řeky tekoucí z okolních hor pohřbívaly vegetaci vrstvami splaveného materiálu. Tak vznikla nedaleká ložiska černého uhlí. V mladších druhohorách, křídě, asi před 100 miliony let, sem proniklo mělké moře a na jeho dně se ukládaly mohutné vrstvy písku. Jejich vahou a chemickými procesy se volná zrna spojila v horninu zvanou pískovec. Z jílovitých sedimentů vznikly opuky. Proces poklesu a vnořování se několikrát opakoval a ovlivnil tak pestré složení a proměnlivou odolnost vrstev. Vyzdvižením Českého masivu v třetihorách moře definitivně ustoupilo. Vlastní váha mohutných vrstev vyzdvižených pískovců lámala do té doby vrstvy souvislého mořského dna na množství ker. V trhlinách a měkkých vrstvách působila eroze. Nastalo zvětrávání, uvolňování a odnos materiálu. Z někdejšího mořského dna zůstaly už jen nejodolnější zbytky, kvádrové pískovce. Dnes tvoří krajinné dominanty - stolové hory, plošiny a skalní města. Geologické zlomy a pukliny probíhají v celé oblasti podél vzájemně kolmých směrů: SZ-JV a SV-JZ.

Adršpašské skály Nejskalnatější oblast tabule leží na sever od Vlčí rokle a zahrnuje i její krátký úsek nad jezírkem. Výškové rozdíly jsou zde velké, výtoky ze skal ústí ve výšce kolem 500 m n.m a náhorní plošiny dosahují výšky až 660 m n.m. Nejvyšším vrcholem je Starozámecký vrch s výškou 671 m n.m. Nejvyšší z kvádrových pískovců je skalní útvar Milenci, který dosahuje výšky okolo 96m z údolní stěny. Skalami protéká Skalní a Řeřichový potok s četnými přítoky. Nachází se zde i jeden z významných pramenů řeky Metuje. Kromě toho je zde umělé jezírko, dva vodopády, a velké jezero které vzniklo v rozsáhlé hlubíně po vytěženém písku. Křížový vrch (667 m n.m) Vypíná se v těsné blízkosti Adršpašských skal od kterých ho odděluje údolní niva. Křížový vrch je izolovaná a pronikavě rozrušená kra kdysi souvislé tabule. Skalní torzo představují jen dva oblouky hřbetů s oboustranně příkrými svahy, a roklemi oddělený jižní cíp. Nejnižším bodem je místo v korytě Metuje (488 m). Nejvyšším bodem je Krupná hora (705 m). Jihozápadní

část obce leží v zalesněném území Závory, kudy prochází hranice s okresem Trutnov a severněji prochází západní hranice, která je zároveň hranicí s Polskem až po Hraniční hřbet (700 m; I. zóna CHKO), kde je také nejsevernější bod Adršpachu. Odtud směřuje hranice k Dlouhému vrchu (698 m), což je kuesta, na jejímž eskarpmentu je I. zóna CHKO Broumovsko - bukoklenové lesy. Hranice pokračuje přes Šibeniční vrch severně od Křížového vrchu (667 m) a Lad (623 m). Z údolí za soutokem Bučnice směřuje hranice Adršpachu k západu do Národní přírodní rezervace Adršpašsko-teplické skály a pod skály jižně od Bučiny (605 m). Od Velkého ohbí pod Královnou je jižní hranice vedena Vlčí roklí a dále k západu. Dalšími významnými body jsou Starozámecký vrch (680 m), Svidnická věž (661 m) a Pavlovská hora (663 m). Na území obce je také pozoruhodně četný výskyt pramenů vyplývajících z hydrogeologických poměrů.

Prohlídkový okruh skalním městem První známý skalní útvar je Indián v blízkosti hotelu Skalní město, odkud se dostaneme lipovou alejí k vlastnímu prohlídkovému okruhu, který začíná u pokladny č. 1. u hotelu Lesní zátiší, nebo nověji také u pokladny č. 2 u informačního střediska naproti železniční zastávce. První významnou skálou okruhu je Strážce skal, následuje Orlí hnízdo a za ním jeden z nejhezčích útvarů Džbán jehož ouško má tvar Delfína. Na pravé straně cesty stojí Krakonošova lenoška a vzápětí následuje Babiččina lenoška. Za mostkem přes potok, který je vlastně řekou Metují, stojí na své špičce podivuhodná Cukrová homole, podepřená od dětských návštěvníků klacíky aby nespadla. Cesta se poté zatáčí a u rozcestí do Řeřichové rokle vpravo jsou v těsném sousedství Varhany a Helmice. Prohlídková trasa pokračuje vlevo podle Rytířské přilbice, viditelné však jen při ohlédnutí zpět. Volnější prostranství je Předměstí a na něm zajímavá Rukavice s Dvojčaty v peřince. Hned za Rukavicí kde skalní masivy ponechávají jen úzký průchod stojí Gotická branka, dříve vchod do vlastního skalního města. Následuje Dlouhá chodba se Sloním náměstím, poté Milenka a Krakonošova ložnice, dále vlevo, vysoko ve svahu Koberce a Hříbek a až za Desaterem jsou volnější prostory kde stojí Zub, za ním Čertův most a vlevo jedna z největších skalních věží Eliška. Projdeme okolo Hromového kamene, za kterým je několik zajímavostí po pravé straně. Je tam Madonka a Trpaslíček a také hezký portrét Lvíce. Tuto část prohlídky uzavírá Malé Náměstí se Stříbrným pramenem a Malým vodopádem. Napravo je odbočka k Velkému vodopádu po schodišti z roku 1820 s vyhlídkou na Svatováclavskou korunu s Beránkem a skalní panoráma s Donským kozákem. Před vstupem do prostor dómu s vodopádem je busta Johana Wolfganga Goetha s pamětní deskou připomínající jeho návštěvu. Nad skalním vodopádem leží romantické Jezírko s možností projížďky na pramicích. Po návratu na Malé náměstí pokračuje prohlídková trasa vpravo kolem Prašné brány ke Skalnímu hradu, kde je nejhezčí vyhlídka na Milence, nejvyšší a nejkrásnější sousoší přírody v celé oblasti. Na jejich úpatí, při cestě do Řeřichové rokle je Skalní kaplička věnovaná památce horolezců, kteří spojili svůj život se zdejšími skalami. Odtud pokračuje prohlídka k vyhlídce nad Řeřichovou roklí na Mileneckou horu, Skalní hrad a dvě věže Gilotiny. Následuje Želva, Cukrovar se štíhlým komínem a pod ním velkolepá vyhlídka na mohutné souskalí. Vlevo je Štěpánská koruna, vprostřed Starosta a napravo Starostová. Mezi nimi projdeme a dlouhou úzkou Myší dírou sestoupíme ke Krakonošovu píanu. Celý prohlídkový okruh uzavírá Skalní ozvěna, kde již 1783 bylo pro potěšení turistů hráno na lesní rohy a stříleno z mozdíře. Zvuk výstřelu se sedminásobně vracel od stěny Křížového vrchu. Celou prohlídku je možné ukončit po návratu procházkou okolo Lomu bývalé pískovny dnes přirozeně spodními prameny zatopené. Zde je také možnost projížďky na lodičkách. Turisté, kteří přicházejí od Informačního střediska tudy u pokladny č. 2 vstupují do skal.

